

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 > — >
Na štvrt roka . . . . . — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Aká je krajina Uhorska?!?

Mnohí si myslia, že teraz už celkom právne sa človek môže tázať, aká je naša milá vlasť z ohľadu náboženského?

Že dovčul kresťanská bola, že zásady kresťanstva byly nerozlučiteľne spojené so základom krajiny našej, o tom pochybovať človek zdravého rozumu nemôže.

Lenže v tieto posledné roky veľké premeny zapríčinil boj proti kresťanstvu zvlášte ale proti katolíctvu namierený, ktorý podvodne s panovaním Tiszovým sa počal ale len skryto, jako sa vraví, len tak za chrptom; pred tromi rokmi ale verejne vypukol a z tých najsvätejších vecí rúcaniny spravil a ich podvrátil.

Celkom právne sa pýta teda človek, či naša vlasť

Mária Annunciata arcikňažná, základinného ústavu abatiška.

je ešte kresťanskou? Minister náboženstva, ktorý jak s kladivom tak bije pästou svoje prsá, že je dobrým katolíkom, tento minister *náboženstva* sa vyslovil, že naša vlasť je beznáboženská, lebo vraj náboženskej krajiny ani nenie na zeme guli. Možno, že p. minister by rád bol, keby táto krajina už v rukách zednárov a obrezancov celkom sa nachádzala; chvála Bohu, že ešte to nenie celkom tak; čo dokázat chcem.

Jakých obyvateľov je v Uhorsku najviac? — Kresťanov, a síce je nás aspoň 16—17 miliónov; teda už dľa obyvateľstva musí byť naša vlasť za kresťanskú považovaná. Tak jako Afrika je pohanská, lebo väčším dielom v nej pohani bý-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

vajú; aj Uhorsko je kresťanské, lebo skoro samých kresťanských obyvateľov má.

Na korune je jaký znak? Asnád turecký mesiac, abo iný odznak pohanský, abo asnád nôž šachterský? — O nie s koruny ešte žiaden pán minister sa neopovážil sniť znak kresťanstva, sv. kríž, jako v Maroši tiež sa Kubo darmo nazlobil proti krížu. A túto korunu sv. ani rabín, ani minister nedáva pri korunovaní na hlavu kráľa, lež ju klade biskup, teda pastier kresťanský.

Dľa základných stanov ači zákonov Uhorska jakej viery musí byť kráľ Uhorský apoštolský? Asnád hocakej; môže on byť azda i žid abo nepokrstenec? O nie ten zákon, ktorý od veľa sto rokov je v platnosti a ktorý ešte nikdy nebol útokom vystavený, to hovorí, že kráľ Uhorský musí byť katolíkom, teda kresťanom. A keby nebol kresťanom, by nemool byť apoštolským a mnohé iné práva by mu odňaly sa, ktoré teraz užíva. U vojska a v mnohých službách krajinských i stoličných a obecných jaká prisaha sa skladá? Či na Jupitera pohanského abo Adona židovského? A či nie na Boha kresťanského. Ktorý je jedon vo troch osobách?

Vačšina vojska je kresťanská; keď teda táto krajina nenie kresťanská, prečo je nariaďené pod pokutou degradácie, aby každý vojak, ktorý sa žení, i v chráme sa dal sobášiť a od sluhu Boha požehnať!?

Verím, že tí ministri, ktorí sú biskupmi oplekárov a matrikárov, by nedbali, aby táto krajina v skutku bola zpohančená rázu kresťanského povzbavená; lenže prv nech rozlúšia a odpoveď dajú na tieto otázky; a keď nevedia dať, s tým len to uznajú že ešte moc chýbá k tomu, aby naozaj kresťanstvo celkom vyhaslo u nás.

Ešte nenie všetko ztratené; množstvo veriacích je za nami; smelosť a sila Krista je nám na pomoci; presvedčenie náboženské hlboko do srdca vryté, nás oduševňuje, neohrozenú vytrvanlivosť pravda našej veci udržuje v nás; len napred sa! Čo nám ešte nepouchvátali, toho sa krčovito držme; a čo sme ztratili, to sa usilujme naspäť vydobýť. Ale jako? S Božou pomocou neľakajme sa boja proti pohanskému liberalismu, skôr neskôr i tak z nútlosti to musíme urobiť; čím skorej sa obetive odhodláme, tým prospešnejšie to bude. Do včul nás napádali, jak dotieravá myš leva, tak nás štuchali; odvčul i brániť sa chceme, ale i bojovať a napádať všetko, čo nenie kresťanské. Nech je to jaká chce voľba; liberálec nesmie zvíťaziť; násilnosť nás viac nezroní, pálené nás viac neobrančí; ohľad zemský nás

už viac od svedomitosti neodstráni. Chceme bojovať pod zástavou kresťanskou ľudovej strany vždy, všade a tak neohrozene, že keď Uhorsko v prvom tisícročí bolo kresťanské, ono vo všetkých ohľadoch i v druhom tisícročí ten ráz kresťanský si musí nadobudnúť. To je cieľ náš.

Cachtičan.

POLITICKE CHÝRY.

Omilostnenie Emila Szemecza. Z odpovednému redaktorovi novín „Magyar Allam,“ ktorého židovský porotný súd o jedon týždeň neskoršie než Lepsényiho, navzdor jeho mohutnej braniacej sa reči tiež odsúdil, a síce na osem mesiacov do väzenia, kráľ udelil milosť. Tri obety židovského liberalismu: gr. Zdenko Klebelsperg, redaktor Emil Szemecz a Mikuláš Lepsényi boli do väzenia odsúdení, z pomedzi týchto dvaja sa už vyslobodili z milosti dobrotivého kráľa. Tretí už šiesty mesiac trápi sa v žalári. Ináč o dva týždne i tento sa vyslobodí.

Učínok cirkevnej politiky. Kto má len iskričku náboženstva, cíti, že cirkevno-politické huckanie predovšetkým proti viere, a náboženstvu smeruje. A takéto vznešene cítiace srdco dvojnásobne bolí toto nesvedomité huckanie a nepripojuje sa k prenasledovateľom náboženstva, lež k tým, ktorí sa stroja na obranu náboženstva a viery. V tom najbližšie prevedenom cirkevno-politickom pohybe srdcia pre mnohých veriacích naplnily sa horkosťou, zvláštne medzi tými veriacimi, ktorýchžto duchovní nedbali o to, aby sviatosti zachránili, lež vládu ku víťazstvu podporovali. Takito dvaja nábožní veľmožovia sa vrátili najnovšie do lóna samospasiteľnej cirkve. Mená tých dvoch veľmožov sú: Gabriel Vay a Ladislav Vay. Z kalvinského blúdu vrátili sa naspäť do katolíckej cirkve. Boh Duch Svätý, ktorý ich osvietil a viedol, nech že i napotom ochraňuje tých horlivých veľmožov.

Židáci Wlaššičovi. Zúfalá je budúcnosť Uhorska. Včul už verejne tisnú židov do tých najvážnejších úradov. Minister výučby Wlaššič vyučebnú radu složil zo samých židov. Židáci menom König a Bernard Alexander prinútili Wlaššiča, aby za údov prijal tých, ktorých mu oni odporúčajú. Wlaššič poslúchal a kráľovi predostrel tú listu, aby kráľ vymenoval oných do rady, ktorí sú tam spomenutí. To sú nasledovní: Móric Kármán (predtým Kleinmann), Bernard Alexander, Manó Beke (predtým Becker), Sigmund Šimonyi (predtým Steiner) refent, Jozef Bánóczy (predtým Weisz), Ignác Goldzieher, Henrik Marczali (predtým Morgenstern), Móric Sziláši (predtým Sonnenfeld) i Samo Bojgó (predtým Steiner), Ignác Fűredi (predtým Fűhrer), Karol Bein a Imrich Pauer. Ejhla recepcia už započína vycerovať zuby. S jakou podvodnosťou je složený tento lajster, — ktorý Jeho Veličenstvo udobrí. Veď keď neкто prečíta túto listu, podľa uhorských mien by sa nazdával, že zo samých zemánov pozostáva táto rada. Lebo pravdaže v tom lajstri nevyložili vlastné mená po falošných, jako sme my to urobili. Naspäť tisnú nás kresťanov. Takýmto lajstrom ešte len potom sa budeme môcť opravdive tešiť, lebo, že

budeme mať židovského ministra, to je isto. Ale naspák, čište, duchovia umy! Nebúr ty ľudová strano! Nechaj Uhorsko kráčať po ceste pokroku beznáboženstva. Nech židáci žijú!

Krajinský snem.

V Budapešti 5-ho novembra 1895.

Dnes bolo krátke, búrne zasadnutie. Gábrriel Ugron vysvetľoval, že minister s programom vstupuje do ministerstva, keď minister buchne, treba krajine vysvetliť, či s ministrom i jeho program padol. Gróf Feštetič vyjadril sa, že chcel do života uviesť jednu podľa svojho presvedčenia dobrú vec, ale že v slobodomyselnej stránke preto proti svojej osobe zbadal pohyb a že preto zažakoval. Akác Beöthy nedržal za dostatočnú odpoveď Feštetičovu.

Potom hlasovali na veršec-gattajánsku železnicu, Imrich Vester a Gejza Pap prednesli svoje oznamy potažné na zákon o slobodnom vykonávaní náboženstva, ktoré snemovňa na denný poriadok v budúci piatok ustanovila.

V Budapešti 6-ho novembra 1895.

Snemovňa skoro do poly bola prázdna, keď Ignác Darányi vstúpil. Vládna strana mu éljenovala, najkrajnejšia ľavica ho privítala.

Neskoršie vošli i ablegáti vládnej strany, aby výpoveď ministerského predsedu o rozhode schvaľovaním podporovali. V dohode o rozpočte len traja rečníci: Hegedűš, Helfi a Horánszky. Zadali i dve interpellácie, jednu Polónyi o agrárskej otázke v Balmaz-ujvároši, druhú Bešsenyei o osadníkoch v Temeši, ktorí v obci Darmate núdzu trpia, Perczel dal uspokojivú odpoveď. Chudoba je síce rovnaká i tu i tam, ale stránková politika robí rozdiel.

V Budapešti 7-ho novembra 1895.

V druhý deň pojednávania o rozpočte hovorilo päť rečníkov: Alexander Bujanovič, Gejza Makfalvay minister Lukáč, Julo Szinay a gróf Szapáry.

Bujanovič hlavne rečnil o tom, že krajina ochudobnela a o daňových galibách. Makfalvay zvláštne z dôverného stanoviska robil výčitky Bánffyovej vláde; reč jeho sa veľmi ľúbila.

Naposledí rečnil gróf Julo Szapáry; zas navrhol fúziu, rečou svojou žiadnu stránku neuspokojil, o cirkevno-politických zákonoch sa vyslovil, že on ich nežiada premeniť.

Z reči tých rečníkov, ktorí dnes v snemovni vystúpili, vysvitá, že národná stránka Apponyiova chystá sa bez všetkého šetrenia napadať vládu tojest slobodomyselnú stránku, môžeme tedy očakávať, že snemovňa počas dohady o rozpočte bude mať burlivé zasadnutia.

V Budapešti 8-ho novembra 1895.

Snemovňa dnes prijala tie premeny straniva zákona o slobodnom vykonávaní náboženstva, ktoré dom veľmožov na tomto zákone učinil; preto vládu mnohí z ľavej stránky napadli. Štefan Kišš riekol, že vláda nebola uprimná ani v ohľade liberalisma ani demokratisma, že sa on oklamaným cíti, prečo Kišša vysmiali.

Otto Hermann, tento divý ľavičiar napadol vládu kňazov, kresťanov, židov, a spolu žiadal, aby zotrelí vyššiu snemovňu.

Potom pokračovali rozpočet. Dnes len Julo Šághy rečnil; predniesol hriechy vlády. Pravdaže vládne ľavice boly prázdne, lebo ablegáti vládnej strany nechcú ani očúvať rečníkov z inej strany.

V Budapešti 9-ho novembra 1895.

Jaké to bolo zasadnutie! Snemovňa sa rozišla od poludňa o pol tretej vo veľkom zmatku a rozčúlenosti.

Rano ešte nikto by sa bol nenazdal, že bude búrka. Prvý rečník Jozef Molnár z Ugronovej stránky, krásnou rečou posudzoval rozpočet.

Za ním rečnil minister Perczel, ktorý vyvracoval dôvody predešlého a spolu dal aj odpoveď na včerajšiu reč Szapárymu, ktorý mu potom obratne odpovedal. Szapáry dnes preukazal, že už od dvoch rokov sa kolíše medzi vládnu a národnou stránkou.

Emil Babó rečou svojou vyťahol až do interpellácií. Jednu bol zadal Polónyi v záležitosti ženby officierov; na túto interpelláciu chcel dať odpoveď barón Fejérváry, ale to ablegáti neprijali, lebo že je Fejérváry v tom nie kompetentný, na čo Bánffy odpovedal v mene celého ministerstva; v tom okamžení vstúpil do snemovne Erdélyi minister pravosúdia, ktorý neznajúc, čo sa bolo prv prihodilo, prisľúbil, že budúcnosť dá odpoveď na interpelláciu Polónyiho; prečo medzi Bánffym a Erdélyim stala sa rozopra, tak že sa títo ministri v zasadnutí povadili k veľkej radosti ľavej strany. I sám Szilágyi hneval sa na Bánffyho, že sa priechil s Erdélyim, kdežto Bánffy nemal pravdy.

V Budapešti 11-ho novembra 1895.

Medzi veľkou rozčúlenosťou sa otvorilo zasadnutie snemovne. Ablegáti z vládnej strany sa vo veľkom počte dostavili pre tú záležitosť medzi Bánffym a Erdélyim. Avšak Erdélyi vyložil, že stranivá tej odpovede, ktorú v minulú sobotu bol dal minister predseda na interpelláciu Polónyiho neni odchýlky medzi ním a Bánffym; že to len omyl bol, keď sa mnohí v snemovni nazdávali, že on má inú mienku, jako Bánffy; na to potom hlasovali a vzali v známosť odpoveď Bánffyho väčšinou hlasov a tak ministri pekne sa zas pokonali a je svätý pokoj vo vládnej strane.

Ponevác Ignác Darányi bývaly to podpredseda snemovne ostal ministrom, na miesto jeho vyvolili Štefana Teleszkyho so 161 hlasmi proti 41 hlasom, ktoré padly na Szederkényiho, za druhého podpredsedu.

Potom pokračovali dohadu a rozpočte. Alexander Szačsvay posudzoval prísne skutky vlády, čo ľavica schvaľovala, naposledí sa vyslovil, že on rozpočet neprijíma.

Naposledí ešte Dionyz Pázmándy interpelloval Bánffyho stranivá toho chýru, podľa ktorého vraj Bánffy radil kráľovi, aby Luegera za viedeňského mešťanostu nepotvrdil. Bánffy na skutku odpovedal, že on celú tú záležitosť považuje za vnútornú Rakúska a že sa do tejto veci ani nemiešal. Túto odpoveď ministerpredsedu vzala snemovňa v známosť.

Zasadnutie končilo sa o dvoch hodinách odpoludňa

Uvedomenie.

S božskou pomocou, i povinnosti naše, i osobstvo kancelárie na toľko sa rozmnožily, že sme sa museli postárať o väčšiu miestnosť, s úctou na vedomie dávame, že 2-ho novembra sme sa presťahovali pod číslo 31 na József-körúte (József-körút 31/b szám).

Naše nové bydlisko od Népszinházu je pešky na 5, po električnej železnici — ktorá pred nami má štáciu — na 2 minuty t. j. naproti Rákóczyovmu námestiu.

Prosíme tedy úctive našich prirvžencov, aby od týchto čias, keď sa na nás obrátia, na to horespomenuté, ale i nižej napísané miesto písali.

Keď by však neкто medzi tým bol nečo zaslal na naše staré bydlisko, nech sa nič nestára, lebo to istotne sme dostali, alebo dostaneme, ponač toľko rozličných požiadani prichádza k nám každodenne, že kde je kancelária ľudovej strany, alebo jej vrchný takrečeno z hodiny na hodinu znajú na pošte. Do ľudovej kancelárie sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno Veľkomož. pána Jána Molnár; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. sústred. kancelária „Ľudovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Káposztafalu: Vel. p. kaplan Anton Kovaltsik, Michal Tokár, Ondrej Kubinszky po 1 zl., Samuel Schrenkely, Jozef Hajcz, Ján Kostolný, Martin Spišák, Adolf Kostraba, Štefan Spišák, Ján Gavláč, Štefan Lapšansky, Ján Spišák, Katerina Hadičovský po 50 kr. Szereď: Františ Nedbálek 1 zl., Františ Kováčik, Štefan Schneider po 50 kr. — Prievidza: Spolok Sv. Ruženca 5 zl. 50 kr., A. Missuth, Irma Gramantik po 1 zl., J. Drozd, Fr. Roháč, M. Hoiš, V. Vauro, V. Melluš, J. Struhár, M. Tomášik, J. Stanček, Fr. Čertík, J. Tonheiser, J. Borsody, K. Stehlinsky, A. Chovanec po 50 kr., M. Cibulka 30 kr. M. Bieliczky, Skytšak po 20 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelníka našej svätej veci najvrúcnejšie vďaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

Židia Ježiša Krista v Žiline ukameňovali.

Žilinské kresťanské obyvateľstvo nad mierou je rozhorčené nad tou podlosťou, ktorý sa 10. nov. 3 židovské pačmagy dopustily. A sice A. Hauser žiak III triedy, E. Links I triedy židovskí žiaci žilinského katolíckeho gymnasia, a ešte L. Rotersman tiež židovské chlapčisko s kameňami uhádzali už vyše 200 rokov v kaplnke stojáci kríž a na ňom vysiacu podobizeň Ježiša Krista. Len ten má pochop o nesmiernom pohoršení žilinských katolíkov, kto zná, že kríž tento pre jeho 200 ročnú starožitnosť žilinskí katolíci jak vo velikej uctivosti majú. Cez celý 40 denný pôst nábožné žilinské mešťanstvo pred večier vo veľkom počte sa shromaždí pred ním mnohorázy v snahe, v lade v daždi a v studenom vetre, len aby úctu preukazalo tomu krížu, ktorý je utočistie každého nábožného katolíka. A hľa židovské chlapčisko v nenávisti oproti katolíkom vychované, tento svätý kríž, a na ňom visiacu podobizeň Ježiša Krista ukameňovali.

Keď neslýchanú túto podlosť, kresťanskí chlapci pozorovali, krik urobili, čo židovské chlapčisko spozorujúc zutekali A. Hauser židovský holomok, do domu svojích rodičov vošiol, a otvoriac okno na ulici stojacim kresťanským chlapcom, ktoré citlivý a vzdelaný človek ani vypovedať nemôže, lebo až do krvi rani a kresťana a najsvätejšiu osobu a meno Ježiša Krista v najväčšej miere znevažujú. Kresťanskí žiaci hneď išli na ponos gymnasiálnemu direktorovi. Žilinský opát farár zápisnicu vzal hore so svedkami z tejto škandalosnej udalosti a vyzval predstavenstvo gymnasia, aby týchto židovských šibencov z katolíckeho gymnasia vysotili. — Hľa, pozrite katolíci, neni dost že na katolíckych školách židia svoje študia dokonajú, a budú s nich fiškáli, lekári, kupci a úradníci, aby kresťanské občianstvo drali, lež ich bezočivosť už potiaľ ide, že aj ako žiaci nohama šliapajú cit kresťanský, a ukameňujú Ježiša Krista. Žilinská smutnú udalosť dokazuje, židovstvo jak velice nenávidí kresťanov. Ešte len na to sme zvedaví, že či ten žilinsky „Ušiak“ ktorý bez kaucie ustavične politizuje a na ľudovú stranu a katolícky kruh ustavične šteká, či túto novinu uverejní v svojích novinách.

Učiteľ a Sedliak.

S. Prosím vás pane učiteľ, nehnevajte sa, že som vás zas domrzať prišol. Bol bych vám rád poslužil s očakávaným listom, ale som ešte odpoveď nedostal.

U. Nič to nerobí. Já som sa tiež obrátil listovne na mojého blízko bývajúceho priateľa a som tiež ešte odpovede nedostal; ale nechajme to tak a poďme k veci. Teda čomu že v tej piesni nerozumiete?

S. Prosím pane učiteľ, čo je to ten reholník?

U. Neviete koho menujeme mníchom?

S. Já neviem, či dobre poviem či nie; ale som počul rybárov o mníchoch vyprávať: tak myslím, že je to nejaká ryba, alebo snáď rybár.

U. Míľite sa. Mnisi ináč reholníci zvaní sú z väčšej čiastky kňazi, ktorí v rozličných kláštorech bývajú, jako na pr. františkáni, kapucíni, jezuvítí a. t. d.

S. Ahá to sú tí bruchopasci, jak ich náš notár menuje.

U. Nie tak! notár ich preto tak volá, lebo je kalvin a jak taký katolík a ich kňazov by v lžičke vody utopil. Jak každá rehoľa tak aj každý reholník má istý cieľ a povinnosti. Sú reholníci, ktorí sa zaoberajú s vyučováním a vychovávaním dietok; iní so vzdelávaním ľudu; iní opatrovaním nemocných a. t. d. Za dávnejších časov, keď pohani pustošili krajiny a ľud do zajatia so sebou brali, vtedy reholníci sbierali peniaze a išli medzi pohanov a vykupovali kresťanský ľud zo zajatia, pričom aj mnohí reholníci ich lásku k bližnému životom zaplatili. Zväčšia ale reholníci na modlitbách sotrvávajú a prísny život vedú. A tento prísny život sa tomu matrikárovi z Považia nelúbil, a preto utiekol.

S. Už to teraz chápem. Ten matrikár mal v kláštore Bohu slúžiť; on odtiaľ utekol, a chce teraz, aby mu svet slúžil. Netrpel tam snáď hlad?

U. To nie: Reholníci majú všetko, čo k vyživeniu potrebujú; lebo oni žijú z čiastky z milodarov, z čiastky z kláštorských dôchodkov, ktoré z čiastky pozostávajú z fundacij, alebo z podzemkov.

S. A majú títo reholníci aj dáke občianske práva, jako na príklad náš farár?

U. Reholník jako vysvätený kňaz, alebo diplomovaný učbár môže občianske práva užívať; môže sa teda súčasťou na voľbách obecných aj krajinských.

S. Preto sa tí páni reholníci v Nitre tak vyznačili a oproti kňazom a kat. viere so židami a panáci hlasovali. Čo ich nikto nevedel k patričkám poslať? Jakí sú to reholníci?

U. Vidíte, to je tak: Pes z refazy pustený, vždy skoršie pohryzne, jako pes na slobode. Dieťa doma prísno držané a vychovávané, býva na slobodu pustené mnoho roztopašnejšie, jako iné dieťa; tak aj tí páni reholníci nechceli byť horší, a preto jako by z väzenia prepustení prikládali na oheň, ktorý mal znivočiť ľudovú stranu, ale sa im to nepodarilo.

S. Hej už sme ďaleko zašli, poďme k tej pesničke. V tej pesničke stojí že „Váš notár statočný to pán tak ho chváli Pán nadžupán.“ Čo poviete na to: môhol by nadžupan takého darebáka za statočného držať?

U. To sa môže stať. Sú zlodeji a zbojníci, ktorým jak náhlo si svoju pokutu vybavili,

na cti utrhať nesmiete; tí sú tak statoční jako vy, ktorý sa statočne živíte.

S. Ten matrikár si ale pokutu nevybavil.

U. Možno, že nebol ani ešte žalovaný a posúdený, a o jeho kúskoch okrem Národného Cestovateľa nikto nevie.

S. Mýľite sa pane učiteľu. V tej piesni stojí, že je pod vyšetrovaním, ale že sa z toho len smeje.

U. Musí byť o tom ten matrikár presvedčený, že sa mu nič nestane, najmä keď má toľko pri stolici priateľov, ktorí si s ním pri banketoch štrnkali, a ho za jeho zdieranie ľudu a obce vychvaľovali.

S. Prosím vás pane učiteľu, čo sú to tie bankety?

U. Bankety sú volakde vo väčších hostincoch alebo iných budovách nastrojené hostiny. Pri takýchto banketoch obyčajne sa mnoho politizuje je a pije. Pri takomto bankete sa koľkorázy veľa hostov súčasťou, najmä keď sa môžu zdarma najesť a napiť. Taký banket koľko rázy niekoľko sto zlatých stojí.

S. Bolo dobre tomu matrikárovi peniaze vyhadzovať, keď za ne ťažko nerobil. Ináč sa ale povodilo nášemu starému rychtárovi, keď ho páni vychvaľovali, mu hory doly sľubovali aby liberálnym t. j. židovským voličom zostal; keď ho tiež na banket pozvali a ho vedľa Rochli a Esteri posadili, jemu pripíjali a ho zdvíhali; a potom keď odhlasoval na židovskú stranu, zrázu uhorskej pisemko dostal, aby do osem dní útraty na jeho konto spravené zaplatil.

U. Já ho veľmi ľutujem že tak ľahko sa zviest' nechal od notárov a od slúžneho. Tito ľudia majú mnoho na svedomí. Ponajprv ho pripravili a jeho malý majetok, žena a deti ho nechali; a on teraz len bludí, jak by rozumu nemal. Včul ho notár, ani slúžny, ani žid, ani tie židovky nepoznajú.

S. Já ho neľutujem; lebo keby bola liberálna strana vyhrala nebol by mu nikto roven býval. Vy ste pane učiteľu aj spomenul, že sa pri banketoch aj politizuje, čo je to za hra tá politika?

U. Politika neni hra, lež je to pánske cigánstvo. My chudobní, keď sa kde tu sídeme, vyprávame iba o našej chudobe a o zlých časoch; keď sa ale páni sídu vyprávajú a sa radia, na jaký spôsob by nám mali farchu navaliť, aby si vrecká naplniť mohli dokiaľ je ešte čas.

S. A prosím vás pán učiteľ, jak ešte dlho bude trvať tá drancia a to prenasledovanie?

U. Trvať to bude ešte tento rok a potom vždy, keď ale nebude odkiaľ brať, a ľud nebude sa môcť hýbať; potom budú sahať na kňazské majetky.

S. A tak po ruke čo? To sa stať nemôže ani nescie. Vtedy sa všecia opreme a palice pobereme a biť budeme hlava ne hlava. A potom šak máme kráľa apoštolského, ten to nedovolí; veď pri korunovaní pod prisahou sľubuje hájenie práv cirkevných.

U. To nemôžeme vedieť. Aby vec tak ďaleko neprišla, je nám potrebná jednota; aby sme si všetci aspoň katolíci ruky podali a sjednotení tam účinkovali, aby sa v každej obci katolícké spolky a záložne zakládali a ľudová strana sa rozmáhala, aby pri budúcich voľbách víťazstvo slávila. Len takto zachránená bude krajina od rozpadu a bude pravou krajinou Marianskou.

S. Ja myslím páne učiteľ že na dneskajšok máme dosť toho rozhovoru.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA

Kaplnka.

*Stojí kaplnka v tichom, šumnom háji,
V čarovnej skrýše bujných javorov.
Hojnosť konárov, húšť vetiev ju háji
Proti pazúrom besných víchorov.
Kolo nej vôňa, skvost prírody, krása,
Švihot speváčkov, jemný listia šum...
Och všetko, všetko sladký pokoj hlása,
Vytrhne ducha nadzemských do dúm.*

*Stojí kaplnka, dar štedrosti zbožných
V sviatočnom rúchu, v čistej ozdobe.
Milá rodička duše chvíľ rozkošných,
Priateľka ľudu v nešťastia dobe.
Kto biedne v ťažkých klesne časoch žitia,
Koho loď praští búrnym na mori,
Toho žalosti, bôlov krídla vzchytia,
Pred Matky Božej tvár sa pokorí.*

*Stojí kaplnka, polahobia miesto,
Škvrny, špinaustvá myjúci prameň;
Byť skrúšenosti, pozdvihnutia hmiezdo,
Ľud zátvrdlých srdc topiaci plameň.
Koho svedomie centy hriechov tlačia,
Koho drmášu diablov potvory,*

*Do ukrytého stánku tiše kráča,
Pred Matky Božej tvár sa pokorí.*

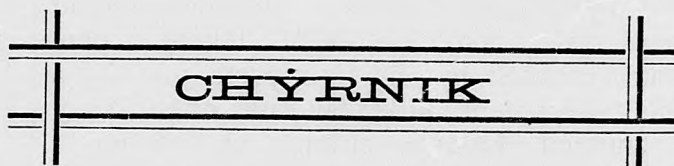
*Stojí kaplnka, útul strasti, smutku,
Hojička krivdy, horkých slz techa.
Ujarmený v jej povzdychá si kútku,
Otrok pri múroch staž, ponos nechá.
Na koho plecica hrozné liecu križe,
Koho zúfalstvo do hrobu morí,
Ku blahonosnej svätyni sa kníše,
Pred Matky Božej tvár sa pokorí.*

*Stojí kaplnka, drahý stav mizerných,
Bohatstvo núdze, posila, radosť.
Milostné žriedlo duši Bohu verných,
Kde pomoc najde horlivá žiadosť.
Kto sa v bolestach ako červík skrúca,
Kto pre zločinstvo od studu horí,
Ku milej kaple spiecha za horúca,
Pred Matky Božej tvár sa pokorí.*

*Stojí kaplnka, dobrých anjel dietok,
Jejichžto stráži nevinnosti kvet.
Ľútostnej kvilby, nápravu prostriedok,
Slabým, čo na hnus chlipný zväbil svet.
V ktorej rodinke krik, nesvornosť, peklo,
Kde lásky oltár zloba tne, borí,
Chuderka choť, by zlé sa preč vyvolieklo,
Pred Matky Božej tvár sa pokorí.*

*Stojí kaplnka k úcte, sláve, chvále
Bohorodičky, Panny blaženej...
Och povstaň kresťan, plesaj, spievaj stále
Kráľovské hymny matke milenej!
Hľa pozdrav hláse ceng zvučného zvonca,
Hlahol vtáčeníec, tajný listia šum...
Och úcti krásnu, zvelebu bez konca,
Napi sa slasti márianských dúm.*

Dlhomír Polský.

CHÝRNIK

— Čas. V Budapešti 11-ho novembra celý deň bol čas vlažný, tepla bolo 9.5 stupňov. — V Uhorsku bolo mračno, ačkoľvek väčšieho dážďa nebolo nikde. Úmernosť tepla na severnej strane krajiny sa snížila, ale vôbec ešte vždy bola vyššia než obyčajne. Najteplejšie bolo v Novomsade: 14.1 st., najchladnejšie v oravskom Podzámku 1 st. — Z Krkonoší a z južného Ruska oznamujú dážď. Najlepšie bolo v Malte:

19.4 st, najchladnejšie v Moskve — 7.3 st. Vo Viedni 8.2 st., v Paríži 12.9 st., v Kopenhágu 6.8 st., v Berlíne 6.7 st., v Petersburgu — 2.4 stupne, v Carihrade 16.5 stupňov tepla. Predpovedá sa: Môže sa očakávať mračný a z čiastky hmlistý čas bez premeny teploty a značného dážďa.

— **Kráľovná na Riviere.** Kráľovná podľa dosavadných plánov 28-ho novembra pojde na Rivieru a dlhší čas sa tam bude zdržovať, pravdepodobne zimovať bude zas v Kap-Martine. Gróška Mikeška a generálmajor Berzeviczy ju budú sprovádzať na ceste.

— **Grécky kráľ v Rieke.** Juraj grécky kráľ, ako sa telegrafuje, 11-ho novembra so svojou rodinou a s veľkým sprievodom prišiel do Rieky. Na stanici prijali ho Raptopulos grécky, Nikolaki turecky a Dubarry francúzsky konzul. Potom išiel na Adomičovo molo, tu sadol na jachtu Sfakteriu, ktorá naňho čakala. Jeho manželka, veľkokňažná Olga, knážná Maria na tú jachtu, ktorá v poludňa sa pohla do Korfu.

— **Zamenenie strieborných dvacatkrajciarnikov.** Z úradneho prameňa sa následovne sdeľuje:

Upozorňujeme obecnosť, že podľa nariadenia ministra finansov pod číslom 46,903 23-ho júna 1894 roku 20 krajciarové strieborné peniaze a štvorkrajciarové medenné peniaze u. kr. štátne pokladnice a úrady len do 31-ho decembra 1895 roku sú povinné prijať jako plat alebo zameniť; od týchto čias všeliká povinnosť zamenenia pre štát prestane.

— **Vyprava ku južnému ľadovému točnu.** V poslednom čase — jako sa z Viedne píše — rozličné spolky, ktoré sa zaoberajú s vyskumaním točna, vydržovali shromáždenia, kde Julu Payera oslovili, aby sa vzdal z vypravy na Grönland, a aby prevzal vodcovstvo vypravy ku južnému točnu, táto vyprava skrze Nemecko a Rakúsko-Uhorsko spoločne by bola usporiadaná. Útraty by asi byly na 600000 mariek, cesta by trvala 2½—3 rokov. Payer tvrdí, že táto expedícia vábi mimoriadnymi umeleckými a vedeckými výsledkami.

— **Veľké zbojstvo v Bukarešte.** Z rumuňského hlavného mesta sa oznamuje, že tam 11. novembra jedon sluha menom Iván Gulenov vlomil sa do bytu svojho gazdy Ulsa Boldesku a odtiaľ drahocennosti v cene 40000 frankov vyrabujúc utiekol.

— **Emil Szemnez dostal milosť.** Emil Szemnez zodpovedný to redaktor katolíckeho časopisu „Magyar Áliam“ ktorého na jar toho roku pre urazenie kráľa boli odsúdili na osem mesiacov, a z ktorej pokuty už odsedel jedon mesiac a 17 dní, obdržal milosť a už ho prepustili na slobodu z vacovského žalára. Omilostnenie prosilo 38 dekanátov, a Jeho Veľičnosť 5-ho novembra — údajne bez vedomia uhorskej vlády — odpustil Emilovi Szemnez pozostalú čiastku pokuty.

— **Otrovený kapitán.** Pred niekoľko dní vo Viedni náhle umrel jedon kapitán menom Adolf Heiss, ktorý posavád bol v Linci na stanici, predtým ale v Temešvári jakožto pomocník baróna Waldstättena veľiteľa. Jedne noviny z Lincu teraz píšu, že kapitána otravili. V jednom poprednom viedenskom hostinci jedol pokazené ustrice, čo je jako vedomo nebezpečným jedom. V noci ostal veľmi zle a na druhý deň napoludňa umrel.

— **Nešťastie na Dunaji.** Ťahavá parolod dunajskej parolodovej spoločnosti menom Adler v Moháči naložená kamenným uhlím dolu Dunajom sa plávala. Keď prišla k ústi Drávy — na Dráve prišla jej v

ústreti jedna plť naložená zemiakmi. L'udia na plti videli tú parolod, ale tu tak prudko tečie voda, že už nemohli vyhnúť. Kapitán parolode tiež chcel zmeniť smer lode, ale srazeniu už nebolo možno vyhnúť. Plť sa prekotila, dva ľudia z nej utopili sa v Dunaji, tretí sa zachránil.

— **Pápež a zemetrasenie v Ríme.** Z Rímu sa píše: Zemetrasenie, ktoré onehdy rimsku pôdu potriaslo, i pápeža zobudilo zo sna. Bolo to na úsvite o pol piatej. Lev XIII hneď vstal z postele a počal sa na kolienách modliť. Nezadlho prišiel k nemu štátny tajomník kardinál Rampolla a domáci lekár. Na ích prosbu si pápež zas naspák ľahol do postele a pýtal oznamy o škodách, ktoré zemetrasenie spôsobilo. Medzi tým viacej kardinálov sa síšlo okolo pápeža, s ktorými sa potom svätý otec dlho modlil.

— **Na smrť odsúdení otráviteli.** V Prenslave, meste to v Prusku staly sa otraviteľné pády, asi také, jaké u nás v Hódmezóvásárheli vyšly na vrch. Zločincov 6-ho novembra odsúdili na smrť. Jedon telegramm z Prenslavy následovne oznamuje: V pravote proti Špringšteinovi, obidvoch vinníkov, totiž Špringšteina i jeho sestru Bokkovu odsúdili na smrť. Ti odsúdení boli obviňovaní tým, že šiestich príbuzných medzi inými i svojích vlastných rodičov otrávil, aby mohli dostať tie summy peňazí, na ktoré ti otráveni boli poistení.

— **Pokrstil sa.** Dr. Ernest Ligeti kr. podsudca vo Veľkých Topolčanoch zo židovskej viery obrátil sa na katolícku a 25-ho oktobra pokrstili ho v Prešporku v Svätomartinskom farskom kostole. Krstným otcom mu bol osv. Koloman Lehoczky predseda to kráľovskej tabule.

— **Židovská surovosť.** V Zemánskych-Kostolčanoch, jako noviny „Nyitramegyei szemle“ píšu syn tamejšieho židovského arendátora Moríca Róth najatého kováča na toľko zbil ten židovský hrdina, že ten ubohý človek, jako sa dá predvídať aspoň na pol roka bude práce neschopným.

— **Milliony pred oltárom.** 6-ho oktobra bola chýrna svatba vo Svätotomášskom kostole v New-Yorku, hlavnom to meste Severnej Ameriky. Knieža Marlborough a slečna Konsuelo Vanderbilt vstúpili do stavu manželského. Celý kostol bol tými najdrahocenejšími kvetami ozdobený. Okrem toho všetká možna okrasa ozdobovala kostol tak, že táto okrasa stála 125 tisíc dollárov. Na svatbu okrem rodiny dostavilo sa celé anglicke poslanstvo v New-Yorku, prinesúc pozdravy od anglickej kráľovnej a walesského kniežata. Svatobný prôvod bol čo najskvelejší, nevesta bola v utešenom bielom ruchu, len jej šaty stály 900000 dollárov, družice byly v rovnakom ružovom obleku na prsách s drahokameňom, ktorý im mladoženich daroval; družbovia zas mali dar od nevesty, jednu náprnu safirovú ihlu s kniežatskou korunou. Nevesta jakožto veno dostala od svojích rodičov 60 millionov dollárov, čo v našich peniazoch urobí sto dvacať millionov zlatých; okrem toho Konsuelo Vanderbilt ešte každoročne bude dostávať 500000 zlatých, na vyplatenie mladoženichových dlhov 7 millionov dostala. A keď nevesta ostane sirotou desať krát toľký majatok dostane.

— **Obyvatelia pohyblivého vrchu.** Jedon telegramm z Rieky oznamuje, že obyvatelia obce Grahova sú ešte vždy v kritičnom položení. Na Battyánskom vrchu vo dne v noci stojí stráž zo 79-ho pluku k tomu cieľu, aby hneď oznámili do Rieky, keď by nové pukliny zbadali na vrchu.

— **Ortel ľudu v Texasi (Amerika).** Amerikánske noviny menom „Tyler“ z Texasu oznamujú: Včera jedného murína menom Hilliarda preto, že poškrvnil a potom zavraždil jednu bielu ženu, na jednom námestí v prítomnosti 7000 ľudí na hranici spálili. Tú hranicu manžel tej zavraždenej ženy podpálil. Hilliard len o 50 minút vypustil dušu.

—
Upovedomenie. *Ludová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

DOPISY.

Dolná-Krupa, 31-ho októbra 1895.

Prevelebný pán Redaktor!

Liberálne páperie.

Nie také, jaké to žid kupuje po dedinách, lež to chcem spomenúť, ktoré 30-ho októbra, v Dehticách v prešporskej stolici lietalo, husto jak v zime snách. Bola v ten deň totižto voľba na stoličný výbor, a ponevác toľkie úradné liberálne cedulky doniesli p. rychtári medzi ľud, kolko ani treba nebolo, voličia urobili si zábavku a liberálne cedulky podriapajúc na kúsky hádzali do blata, a potom išli hlasovať na — ľudovú stranu. Tak sa stalo, že p. slúžny a p. notár buchli; a zvolení zostali dva vel. p. farári Pavel Erneyi a Ján Plechlo majúc 164 hlasov a tí prví páni len 15. Darmo je, ľud sa prebúdzá, pod svoju zástavu sa shromažďuje, od liberálizma blaho neobčakáva, a usiluje si pomáhať sám sebe. Len hore bratia, zvíťazíme! Nech žije ľudová strana!

Detva, 29-ho októbra 1895.

Vysokoctený pán redaktor!

V detvánskom kostole, koncom septembra do 70 sobášov sa odbavilo, lebo ľud, jakoby pred mátohou, utekal pred tými cibilnými pletkami. Ešte aj viac sobášov by bolo bývalo lež svetská vrchnosť mnohým (odoprela) žiadané povolenie. Príčiny neskúmame.

Celý október nebolo potom sobášu, iba 28-ho októbra bolo počuť, že sa konečne aj v Detve objavila táto biela lastovička, to prvé cibilné vrabčenie. Hrozné len pomysleť, čo ubohý ľud najmä detvánsky pre tý nové zákony sem a tam túlať sa musí. 6000 duší patrí do starej obce detvánskej, po ďalekých lazoch roztratenej a len jedon je tu matrikár. U tohto sa bol prihlásil aj ten prvý pár mladoženichov. Lež raz ho nebolo

doma, raz nemal času, vždy a vždy odkladal to prvé vrabčenie, až konečne vyrukoval s tým, že sa prv on musí naučiť sobášiť.

Raz už akosi 28-ho októbra pristúpil k veci, keď sa naučil tý cifrované veci. — Jedon detský, (detvánsky mládenec) so svojou Markou, tiež ešte v sept. vyohlašovaný cirkevne, a najnovšie v tej cibilnej škatule cieľom ohlásenia zadrotovaný, dostavili sa po jednom, ten z tade a tá zas z inakade, do úradnej izby, pred notára, jakožto cibilného farára, a to len v takom onakvom rúchu.

Pán cibilný farár, prinesúc vraj v jakejsi geletke ten farmatring, čili po slovenský podchvostinu, oštverňal sa do nej slávnostne. Začal teda prvý ten vážny úkon, s touto úvodnou rečou dorážajúc na útroby prítomných:

„Vy stará sviňa, čo ste sa neobliekol do nedelnych šiat?“ — znelo cibilné požehnanie z úst p. podchvostinára ku otcovi nevesty. A vy starý pes — jako ste to sem prišiel — zahromžil a pokropil otca mladého zaťa, cibilný farár, preto, že rovno z dennej práci len v každodenných nohavicách doprovádzali ta deti svoje. Nuž pane večný Bože! v jakých kološňách že mali prísť? Veď, „jaký predmet, také pokračovanie.“ Jaký sobáš, také kološne! Ku farmatringu čili podchvostine sa len maštalná hába hodí!

Ľud sa síce hromadne síšiel ku úradnému domu, videl ten zázračný sobáš, lež p. notár im nedoprial toho trocha smiechu — a zamknul dvere.

No celá ceremonía cibilného sobášu, pozostávajúca v tom, že si fapli na dlane reknúc: Ty si moja Mara, ja som tvoj Matúš, kým sa nepohašteríme, učinila vraj ten dojem na mladoženichov, že sú na rynku, kde si ľudia po kúpe a predaji prasiatok tiež tak vzájomne dávajú pačky.

Potom cibilný p. farár, ešte tak oštverňaný úradne, podal mladoženichom atramentom zabarvenú ruku a vrabčaniu bol koniec.

Na druhý deň, po sv. spovedi a prijmaní, šiel mladý pár ta, kde opravdu ísť mal — do kostola, prijať horlive sviatosť stavu manželského. — „Tá stará sviňa, a ten starý pes,“ — ináč poctiví občania, teraz hýtajú si v sebe pri tom novom poriadku, že „komu česť, tomu česť, pastierovi trúba.“ Hrbka zvedvých žien, po tom cibilnom spletení, rozchádzajúc sa domov, hútorily si, žeby sa veru aj ten cibilný p. farár mohli už raz ovrabčiť, a nie, jako dajaký detstký, len tak na pol kola, v noci sa vláčiť k tej mancičke, učiteľka obecná, ktorá by mala mládež mores učiť, a to ho len pohoršuje.

Civilný miništrant.

Spôsob uvádzania novomôdných matrikárov do úradu v Orave.

Zastupiteľstvo obce Malatinej, dozvediac sa, že aj obec jejich má byť oblažená úradom štátneho matrikára, a že následkom toho novými výdavkami oblažená bude, v zasadnutí obecnom uzavrela že ohľadom na chudobu obce, jako tiež na tú okolnosť, že na sneme počas rokovania o politicko-cirkevných zákonoch zretedelne vypovedané bolo, že s uvedením zákonov týchto do života, na jednotlivé obce žiadna nová farcha nepadne — protestuje proti jakémukoľvek obtáženiu obce z príležitosti

sti uvedenia tohože matrikára do obce. Toto sa aj uskutočnilo. Protest bol služnovstvu doručený, ale tak zle porozumený že služnovstvo z neho na vzbúrenie sa obce oproti vrchnosti uzavieralo. Následkom toho novomôdny matrikár ani neopovážil sa samotný prísť do obce, lež zapotrebné držal skrz žandára sa dať sprovádzať. Pod ochranou ale žandárskou začal si vystupovať tak opovážlive, že to ešte aj jeho osobného priateľa, miestneho farára, na ktorého, tak sa zdá pri veľmi sa spoliehal, z trpezlivosti vyniesol.

Jeho neodstupiteľná požiadavka bola totižto, že mu obec nie len kanceláriu, lež aj hospodu držať musí. A vyhrážal sa, že jestli najmenší odpor pobadá, že občanov jedno za druhým do železok okuť a pred súd predviesť dá. Ba čo viacej, i miestnemu farárovi, ktorý nad týmto pokračovaním nevoľu svoju vyjavil, vyhrážal sa obžalobou, jestli že mu výslužnosť odopre, a to vo veciach, o ktorých v zákone ani spomienky niet.

Co na to nasledovalo, za zbytočné držím tu opisovať, dosť keď pripomeniem, že výsledok opísanej opovážlivosti bol, že onen matrikár za dobre uznal z krátkej cesty sa vrátiť, preto aj zadakoval zo svojho úradu. S tým ale vec nebola ešte skončená. O pár dní na to dorazil sám p. služný do obce pri sprôvode štyroch žandárov, aby, jako sa sám vyslovil, vyšetrovanie previedol, kto je pôvodcom zbúrenia a aby obec prinútil podrobiť sa udajným požiadavkam zákona.

A vzbúrenie, o ktorom sa vrchnosti snívalo ešte len teraz skutočne vypuklo. Kto len vyšiel na ulicu, ten z kriku, ktorý sa v tmavej noci z každého kúta ozýval, — uzavieral, že celá obec v ohni pravého smyslu stojí. Hrnulo sa hufami chlapstvo, hrnuly sa ženy. A pokým chlapi ozaj smelo ospravedlňovali pokračovanie svoje a pokračovanie svojho farára, ktorý u patričnej vrchnosti najviac bol do podozrenia upadol, pred p. služným v chyži, žandári za ten čas dosť mali práce na ulici so ženskými, väčšími rozhorčenými. A žandári tak vyzývavo chovali sa oproti ním, že tieto, keď jich s naloženými bajonetmi naháňali, odložiac na stranu stydlivosť ženskú, s tými najnemravnejšími výrazmi jich počtili. Výsledok ale, vyšetrovania bol ten, že keď služný prisnejšie začal hovoriť s rychtárom a bral ho na otázku, že prečo sa na predvolanie nedostavil u neho, tento vyhovárať sa na zastupiteľstvo obce, ktoré udajne zakázalo mu vrchnosť poslúchať, ačkoľvek o zákaze takom ani reči nebolo, lež jedine o proteste oproti nezákonnému obťažaniu obce; ba čo viac, v súrach postavený rychtár neosti-

hal sa na svojho farára vymyslieť, že mu tento výčitky robil, že je ústupný. Služný ale vidiac že sa táto poslednejšia obžaloba dokázať nedá, uspokojil sa, keď mu farár na predloženú otázku dal odpoveď zápornu. Ale aj ináč darmo viníkov hľadal. Aby ale predsa nečo prevedené bolo, vzal hore protokol, a predstavenstvo obce pre neposlušnosť, zastupiteľstvo ale pre udajné povzbudzovanie rychtára k neposlušnosti na 100 zl. pokutovať uzavrel, s tým doložením, že napozatým násilou, uvedie matrikára do obce.

A len tamejší farár uvážiac za jedno, že u takých pánov, ktorí do jedneho vreca duchajú darobná by bola appellácia, za druhé že 100 zl. vyhodíť, a skrz vojsko dať sa ničiť, škoda by bolo, — urobil služnému ten návrh, žeby zrušiac prísny svoj protokol, prijal od obce to osvedčenie, že ona pod návalom prisnosti jeho, chce sa dľa požiadavky jeho postárať o kanceláriu pre matrikára, ale že si právo protestu oproti farche tejto aj na ďalej podržuje. Návrh tento bol konečne aj prijatý, a práca služného skončená.

Po zadakovaní prvého je už vymenovaný matrikár druhý s platom 600 zl. za ktorú summičku zapíše ročite do matriky asi 25 narodených, 20 zomretých a 2—4 sobášených, ponevác celá obec nepočíta viac od 750 duší.

A ani byt si z toho neplatí, lebo býva v kancelárii, o ktorú sa obec z prinútenosti postarať musela. Podáva *Rodolub*.

—
Bánova (pri Žiline).

Velebný Pane!

Previedli sme voľby do stoličného výboru a vydobýli sme skvelé víťazstvo našej zástave. Páni liberáli a židia škripu zubami, že sa ľud náš statočný už viac za nosom vodiť nedá od kadejakých židovských odkundesov a notársko-matrikárskejších nahaňáčov. Naši statoční Slováci z Bánovej, Bytče, Závodi, Straňova, Rosiny, Višňového, Streča, Lietavy, Svinnej, Závody, Brezian a okolitých menších obcí hrdinskú sme osť a zmužilosť preukazali, keď pevne, po chlapsky držali zástavu ľudovej strany a nedali sa odstrašiť ani nadurenému žilinskému služnému, ani rajeckému moravčíkovi, ani lietavskému šiflikárovi, ani tým notárom s červenou tvárou ako rak a s kapustnou hlavou na krku.

Veľmi tešili sme sa, že i sám fíšpán prišiel do žilinskej súkennej fabriky a úplných päť dní sedel tam, čakajúc na výsledok hornotrenčianskych voľbí ako pavuk na muchu, alebo ako zlý duch na dušu. V Žiline páni liberáli ľahku prácu mali. Žilinskí židia, úradníci, železničiar i mnohí meštania na kolená padli pred bohom židovsko-liberálneho poriadku a volili dľa rozkazu služnovského a notárskeho. Žilinskí meštania majú vraj lepší rozum, ako my chudobní sedliaci a biedni roľníci. My sedliaci v Bánovej nasledovali sme naše statočné presvedčenie, a páni meštania v Žiline nasledovali ma-

stný hrniec, ktorý im pán slúžny a pán notár vysoko dvíhal na novom mestskom dome. My chudobní roľníci ukiažali sme v Bánovej, že pod našou halienkou smelšie, verejnejšie srdco bije, ako pod mäkkým, čiernym kabátom. Darma sa nadrapovali v Bánovej moravskí a židovskí úradníci pánstva barónskeho; darma vrieskal červený pán notár, nech žije vraj liberálna strana; my sme sa im chutno smiali a prosili sme ich, aby sa nepajedili, lebo ich môže šliak trafiť; prosili sme ich, aby nevrieskali, lebo potom pršať bude. A v skutku popoľudní dážď prišiel, bárs ráno pekné slnko svietilo.

Teraz už vieme, že keď bude sucho, zavolať musíme červeného pána notára do Bánovej, ten nám isto vždy vykričí dobrého, teplého dáždika. Chodil po našich chudobných chalupách i pán okresný lekár. Mrázu nebolo, a preto pán lekár vybral sa ku nám, trebárs ho inokedy málo vidíme u nás. No nevieme, či plat okresného lekára už nosil vo vačku, len to vieme, že prechodil ho tuhý mráz, keď sa po Bánovej obozieraľ, aby mrázu nepadlo mu na chrbát. Vrieskal nám po dedine i ten múdry notár, ktorý bez pomoce písára nie len porcie nevie napísať do knižky. Červený pán notár boskával sa chcel s nami sedliakmi; my sme mu odpovedali, že takú škratu lízať nebudeme. Aj akýsi ušiak zo Žiliny začal hikať po dedine, ale nám náhle ufujazdil, keď zbadal, že ho vyčesáť chceme železným česákom proti srsti. Žid krčmár zkríkal sa na našich pánov duchovných, aby sa išli modliť do kostola; my sme žida zas prosili, aby sa skoval do svojej smradlavej krčmy. Druhý žid chytal nás počal za haleny, že sa chce s nami pekne vyprávať; my sme žida prosili, aby sa vyprával s našim koňom, i žandárov nam nahnali do dediny, aby nás nastrašili a aby duchovných pánov polapali. Ale všetko bolo márne. Pan moravčik z Rajca 50 krajciarov rozkázal dávať tým, ktorý budú na židovskú stranu. I to bolo márne. Nedali sme sa kupovať po päť šestákov, lebo sme není kohúti zo židovského dvora. Ukiažali sme, že občianske sväté právo naše nikto nám viac neodebere. Našli sa síce i prašivé ovce medzi nami; ale ohromná väčšina pevne si zastala, ako múr. Nedali sme si cedulky z ruky vytrhnúť, lebo sme poučení boli, že na každého slúžneho, notára prísny trest naložený v zákone, jestli by sa opovážil násilnosťou naše cedulky nám odobierať. Bolelo nás to veľmi, keď bezbožný jeden moravčik vyhrážal sa, že nám dreva nedá z pánskej hory, a potom aby sme si vraj kúrili — oltárom. Takieta oplanstvá, ľud náš chudobný ale vrúco nábožný až do krvi urážajú a rozhorčujú. Trest boží zastihnúť musí každého oplana, ktorý si takéto rúhanie dovoľuje. Vzdor všetkým nátlakom držali sme sa my jednoduchí sedliaci spolu, pevne ako skala, a výsledok nášho pevného spoludržania bol ten, že všetci štyria naši kandidáti ohromnou väčšinou zvolení boli za stoličných výborníkov. Liberálni nahaňaci sohnali len 70 hlasov, naši kandidáti obsiahli 300 hlasov. Mužovia hodní našej dôvery sú od nás vyvolení. Mužovia, ktorí neženú sa za plným válovom, ale na srdci nosia budú dobro chudobného ľudu slovenského. Mužovia títo sú: Rudolf Krupec, statkár z Višňového, dr. Ján Kubica, pravotár v Žiline, Aleš Frátrik farár višňovský a Romuald Zaymus farár bytčický, opravdivý a neohrozený priateľ chudobnej slovače. Daj Boh, aby naša slovač všade tak smelo vystúpila ako naši roľníci v Bánovej. Páni liberáli len na hlúposť sedliakov rátajú. A v skutku hlúpy to sedliak, ktorý ihneď nalaká sa nadureného slúžneho, alebo notára. Násilnosť zakazuje sa zákonom. A preto bratia slovenskí, chudobní ale satoční roľníci, neľakajte sa násilných šudierov

a šiflikárov. Zasmejte sa im do očí, ako my tu v Bánovej a povedzte im, aby si prečítali zákon, v ktorom sa každé násilenstvo a vyhrážanie prísno zakazuje.

Alebo povedzte im, aby sa neráčili unúvať a darmono pajediť, lebo ich môže šliak trafiť. Konečne zvolajme jedným srdcom, jednou dušou: Nech Boh živí všetkých tých statočných slovenských roľníkov, ktorí 6-ho novembra v Bánovej pod zástavou ľudovej strany hrdinsko bojovali.

Strýko.

V Piešťanoch, 7-ho novem. 1895.

Prevelebný pán redaktor!

6-ho novembra bola voľba v Piešťanoch, na 3 stoličných výborníkov. Ponevác až večer pred voľbou dali s bubnom na známosť, že na druhý deň o 9. hodine sa začne voľba, „ľudová strana“ nebola pripravená, a až v deň voľby s hľadávala kandidátov.

Prv nežli „ľudová strana“ bola vstave poslať svojich voličov hlasovať, susedné dediny všetky odvozivaly na liberálcov, lebo nevedely ktorí sú kandidáti ľudovej strany. Keď už išli aj voličia ľudovej strany, s cedulkami v ruke na mestký dom hlasovať, slúžnovci aj všetci pisári stáli pred mestským domom, a ponúkali cedulky na kandidátov liberálnych; mnohí voliči sa ich nalakali, prijali od nich cedulky aj ich pekne odovzdali. Jozef Višňovský predseda voľby, začal odhadzovať vóta tým, o ktorých badal, že sú so stránky ľudovej, pýtal sa meno aj roky, jak v Nitre Tarnóczy, už bol aj 3 vóta odhodil, ale na protestovanie dôverníkov, od tohoto neľudského zachádzania odstúpil. Židia všetci do jedného sa ustanovili, lebo mestskí hajdúch mal rozkaz, aby ich pozháňal hlasovať, a tak jednu tretinu tých, čo hlasovali, židia činili, a druhú tretinu všetci úradníci.

Len jedna tretina sa chválitebne zadržala, ktorí hlasovali na „ľudovú stránku“, a nebáli sa ani slúžneho, ani rychtára, ani notára, — ktorý „ľudovú stránku“ len „sgerbou ľudu“ menuje — smelo sa postavili do očí, a odovzdali svoje vóta. Sláva! a srdečná vďaka týmto smelým, a svedomitým voličom. — Ale mali sme pri tejto voľbe aj dosť Judášov, ktorí mnoho škodili ľudovej strane. Najväčší Judáš bol Antal Gašpar prievozník, tento chtejúc sa privďačiť slúžnemu chodil z domu do domu, a sháňal ľudí hlasovať, na liberálnych kandidátov, áno ešte aj tú surovosť sa opovážil učiť, že vytrhol z ruky cedulky voličom ľudovej strany, a roztrhal na kúsky, a potom ponúkal cedulky liberálcov. Až konečne trafila kosa na kameň, dostal od niektorých smelých voličov hubovej polievky, a sami liberálcovia mu túto surovosť zakázali. Túto surovosť sa opovážil učiť aj bananský rychtár menom „Kubala“ jako aj méno jeho ukazuje, musí byť voláky „kubo“; bol dôverník pri voľbe, a opovážil sa cedulky prezierať a ich trhať, čo je proti zákonu.

Máme tu v Piešťanoch aj takých ľudí, ktorí nehľadia na to, že koho volia, jestli ich bude opravdive zastávať; lež len na to, kto dá viac piť. Takito už od dávna vychíreni vtáci sú Ján Uhrík (pažitský) a Jozef Hanic, ktorí sa ináč aj „Syslom“ menuje; títo dvá fikoši išli notárovi, aby im dal piť, a potom ešte aj peniaze pýtali od liberálnych kandidátov, od každého 10 zlatých na oldomáš za votizovanie, aby si jich nenasytené hrtany preliať mohli. Je to predseda hanba, na takých gazdov, z ktorých jeden je aj mestským výborníkom. Je tu síce aj viac takýchto Judášov, len ich nechceme menovať úfam že sa na lepšiu cestu obrátia.

Voličia ružombegského okresu, to sú chlapi! tí si vyvolili 8 stoličných výborníkov z ľudovej strany! A my...? Smutno sa preukázala u nás ľudová strana, a včulajšia voľba je zrkadlom budúcej ablegátskej voľby. Nemáme teda veľké vyhľady na víťazstvo.

Pravdomluv.

Čaca-Svrčinovec, 1895. 7. novembra

Prevelebný pán redaktor!

5. novembra volili na Čaci dvoch výborníkov do stolice, a na Svrčinovci 6. nov. volili obce Čierne, Horelica, Szkalite a Svrčinovec 4 výborníkov stoličných tojest len chceli voliť a nemohli lebo pán predseda na Čaci Schaller a na Svrčinovci Hübsch to robili pri spomenutých voľbách, čo Tarnóczy urobil v Nitre, zahňali našich gazdov, ktorý sa nezľakli ani Kaca Jana tohoto, vychýreného služného čačanského, ani sa nebáli Miša obrezaného na Svrčinovci — tohoto Mojžiša židovského na Kyšucách, ani Šimča jeden raz už bankrót urobeného, ani toho nedoučeného pisára černanského Berichta, ani toho brblavého černanského Načina, ba ani tej sberby židovskej v tejto doline bývajúcej sa nebáli, ale sa dostavili všetci ku voľbám naši gazdovia a stali jako múr pevno, lebo s tým presvedčením isli tam; že si musia voliť medzi Kristom a Belzebubom, medzi vierou a neverou. Ano boli by aj vyhrali tak na Čaci jako aj na Svrčinovci katolíci naši, keby Schaller a Hübsch trochu stydu boli mali jako predsedovia. — Ale oni bezočivo zahňali každého od urny s tou poznámkou; že to neuí on; lebo nehlasoval na liberála, bol by len hlasoval s nima, veru by mu boli aj desať hlasov dali. Oni vyhraf museli čo jako, a preto prostriedky nevyberajúc dopustili sa toho, čo im bolo najľahšie; hlas neuznali tomu, kto ho mal, ale nehlasoval na nich. Že Schaller sa toho dopustil to je naturálne lebo on jako moravec a sluha židovský nechápe svojim obmedzeným rozumom to krásne právo našej ústavy Uhorskej, ktorú on nohami šliapať sa opovážil.

Že ten druhý predseda na Svrčinovci Dochter Hübsch tiež takýto podlý prostriedok použil, tomu drahý čitatelia sa nečudujte, lebo je červený.

Tohoto mimoriadneho žida je hlavný cieľ obsiahnutie nejakého vyznačenia, s týmto pokračovaním — dúfame — že si nato veľké zásluhy získal.

Pri týchto voľbách mali sme radosť veľkú z našich katolíkov, lebo neohrozno bojovali za katolícke zásady.

Na Čaci vyvolili t. j. čo! vyvolili spravili za výborníka Schallera Radnay-ho, na Svrčinovci 3 židov obrezaných a Sztaneka Ludevita z Trenčína, o pánu Rudnay-mu a pánu Sztankovi ktorý pri voľbách ani neboli prítomný — predpokladáme, že oni tento mandát neprijmu jakožto mužovia ale tak urobia jako Latkócy, ktorí mandát jemu v Nitre skrz Tarnóczyho spravený tiež neprijal.

Svrčinovan.

Z Vrbového, 10-ho septembra 1895.

Prevelebný pán redaktor!

Môžem povedať, že len hanba mi sotila pero do paprče. Hanbím sa, že tak veľká a široko-ďaleko je znama obec naša, a predseda vo vašich obľúbených novinkách ešte nič sa od nás neuverjnilo okrem dvoch

krátkých chýrov, ktoré neboly d'hsie od zajačého chvôstu.

Pisať som už počal; či mi ale i myšlienky v prihodnom čase do pera skočia, to je druhá otázka,

Môžem povedať, že moje modzgy sú teraz skoro tak pobežúzené, jako Modrončekové, predsa ale takej hlúpej zlosti sa nedopustím, abych proti cirkve matke to našej duchovnej blato luhania tárania atď. hádzal.

No shovárjame sa už naozaj. Vrbové je čudné mesto, tam je židov tisíc šesto: sa nám posmieľajú huncútski dedinári okolití, ktorým ale predsa tak chutí naša pálenka, že mnohým sa v nej už celý majetok zatopil. Mne samému je ľúto, že je tu toľko kozkárov, nuž ale čosi pomôžeme, vyhnať ich nemôžeme, lebo by druhým obcám padli za krk, a potom sme rádi, že nás ešte oni nevyhňali von. Aspoň ich reč je taká bezočiva že o nedlho i to môžeme bojzljivo očakávať, Čo spomínam, to i dokážať chcem.

Neviem či je tomu už viac mesiacov, ako já prstov mám na oboch rukách, dosť na tom, hrdlo kladím pod meč, že je to pravda, čo nasleduje.

Bolo v krčme viac luteránskych kresťanov. Žid ale, ktorý sa viac bojí ľudovej strany, jako čert svätej vody, ači vrabec krkavca, počal vysvetlovať, že len oni (židi) sú priatelia ľudu nekatolíckemu, lebo vraj jedine proti evanjelikom sa založily noviny Kresťan, ktorému zakiaľ sa krk nevykrúti, nebude pokoja. Po tom ale podlizačným spôsobom takto chcel si získať a nakloniť k sebe tých ľudí. Katolícke cirkevné statky stoja vyše 360 millionov zlatých, jakoby to dobre bolo medzi chudobu rozdeliť, aj vám evanjelikom každému by sa utrel o hubičku neškodno mästný motuzok; vystaio by vám nielen na kruple, lež i napečenku. To ale ten smradúch nepovedal, že kradnúť je zakázano v jednom prikázaní, ani to, že židovske statky nie 360 lež 3600 millionov zlatých, teda desaťkrát toľko sú hodné; a tak keby tieto prišly na podiel, desaťkrát mästnejší nielen motúz by mohol sedliak oblizovať, lež i koláč za zuby pchať. Čo poviek tomu ten smradlavý Icik ači Mojšo? Ači si to myslí, že každý si dá naplnovať srdco s nešlechtnosťami a žiadostou židovskou.

Že ale židi u nás už tak bezočiví sú, nad tým sa ja ani za mak nečudujem. U nás totižto sa najdu medzi pánmi aj takí, ktorí si Kresťana ani nevšímnu, ba jako pokrovec a hníla podošva, takí sú suroví a grobianskí proti nim; kdežto žida na rukách by nosili, keď by aj len jednu zajačou kožkou vládnul; aj taký pád sa prihodi, že veľkomožným sa dá titulovať, a preto jak daký žobrák, ktorý za pálenku vypleštuje oči, ruku boská obecnej židovke. Preto ale, jak by hromy bily, tak sa bije v prsá, že je on dobrý katolík, pravda že k židovi za stolík!

Sú to veru smutné pomery; my tu tak musíme vyskakovať, jako nám židi huďujú, ponevác sme skoro všetci v židovských pazuroch a vrecku. Zamožných gazdov tu ani päť nenie, ostatní sú buďto trochári, alebo šiflikári.

Nakoľko pokročili tunak židi v bezočivej opovážlivosti, už i z toho vysvitá, že neráz v sobotu, keď od d.ého času ači od darebáctva po grbách postávajú, zatiaľ si hľadajú zádrapku, zakiaľ len daktorého katolika nenaderú, jednúc sám som bol videl, keď Pálffytských bírešov titkli, pravdaže moc husí sviňu premôže, znie prislovie. Druhý ráz jedon drotár na smrť bol palicou dobitý.

Ferančík.

Zo Skalice, 10-ho novembra 1895.

Vysokoctený prevelebný pane!

Chvála hodným Skaličanom! Skaličania dokázali že si kresťanské zásady vysoko vážia, že sa nedajú od liberálnych a židovských zvonárov za nosom vodiť. 6. okt. bola voľba na stoličných výborníkov a ľudová strana skvele zvíťazila. Vyvolení boli s veľkou väčšinou p. Ondrej Kubínyi úradník biskupstva nitrianskeho, a potom neodvislí hospodári a obchodníci: Ján Blaho, Ferdinand Hájek, Jozef Kadlečík a Pavel Turkovič. Nech žijú tí neodvislí mužovia, ktorí sú hotoví za dobrobyt ľudu kresťanského stále bojovať.

Hľa ľud sa prebudzuje, bo vie že nie len o jeho hmotný, ale aj národný a náboženský dobrobyt sa jedná. Len tá stránka môže byť spravodlivá; ktorá má na zástave napísané „kresťanské zásady“. Posiaľ sme boli židovskými otrokami. Hoc dosť neskoro ale predsa zhodíme putá, ktorými nás viazali. V Skalici všetkých katolíkov vyjmúc niektorých podlizačov a nábožných evanjelikov, ktorých najväčší žiaľ je, že ich pastierich opustil a tancuje tiež židovský tanec — heslo je dolu s bezbožnými liberálmi. Nech žije kresťanská ľudová strana. Sláva voličom ľudovej strany. Sláva verným katolíkom, sláva veriacim evanjelikom.

Michal Potočný.

Trenčiansky kajmakam.

Vysokoctený duchovný pane!

Z Čace nám píšú, že tam voľba stoličných výborníkov škandalozným spôsobom prevedená bola. Predseda a ostatní liberálni tak robia, jako by sme nie v samoprávnom štáte uhorskom ale v čiernej Afrike bývali. Voľba sa započala pred 9 hodinou, že prečo, Jozef Schaller židovský predseda to najlepšie vie. Židovsko-liberálna stránka vidiac, že ľudovej strany voličov je o mnoho viac, nebolo toho podlého prostriedku, ktorého by sa neboli lapili, len aby pán Ignác Tvrďý prepošť a Kompanek sťa kandidáti ľudovej strany vyvolení neboli. Židovsko-liberálna strana mala 73 voličov, a ľudová 110, a predsa Šaller žid kandidáta židovsko-liberálnej stránky previedol. Keď Šaller videl, že údovia ľudovej strany stoja, jako pevná skala, Jozefa Krallchúdka vyslal, aby išiel, medzi voličov a po 5 zl. ich kupoval. Medzi inými chcel zakúpiť aj Juraja Šušku a Šimona Kadlubeca. Ale títo vidiac podlý úmysel Judáša, vyhodili ho.

A keď títo dvaja na ľudovú stránku hlasovať chceli, Šaller ich odmrštil. Hľa takto činia statoční občania v Trenčiansku. Kde ľud skrze nášho „Kresťana“ prebudený je, tam trenčiansky kajmakam — menom Szalavszky — nezadlho už bude panovať. Naši potomkovia, keď komisnosti liberálov čítať budú, diviť sa budú, že jako to bolo možné, že daň pliaci statoční občania jako mohli trpeť n d sebou 19-tom stolytí takého tureckého tyrana jako je Szalavszky.

Z Trenčianska aj to nám píšú, že od 1-ho oktobra už aj tí notári sa modlievajú, ktorí sa do 1-ho okt. nikdy nemodlili. A či viete, že čo títo notári prosia od Boha? Nič iné, iba, aby ich oslobodil od tých matrik, ktoré im dajú tak mnoho roboty, a ktorým aj tak do cela nerozumejú. Sú aj takí notári a služnovia, ktorí aj o to sa utiekajú k Bohu, aby ich od hore spomenutého kajmakáma oslobodiť ráčil.

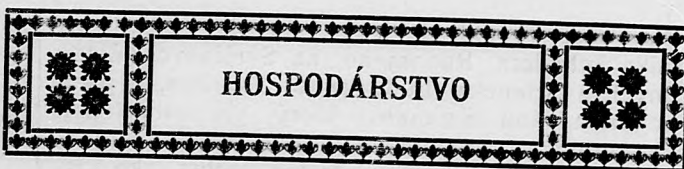
Páni, keď vy si zákony nečítate, nečudujte sa, že ľud vidiac váš príklad, na zákony podobne nič nedá.

Privítanie Mikuláša Lepšényiho.

Mikuláš Lepšényi, hlavný to redaktor viacerých katolíckych novín, ktorý, jako sme to už mnohokrát boli pripomenuli, bol odsúdený na šesť mesiacov do žalára, 2-ho decembra tohoto roku vyslobodí sa z väzenia, a 2-ho decembra o dvoch hodinách odpoľudnia príjde domov, do Budapešte na západnej železničnej stanici. K tomu cielu utvoril sa jedon výbor zo *stou* údov pozostavajúci, ktorý má prípravy porobiť ku slavnému privítaniu jeho. 30-ho oktobra výbor vyvolil za svojho predsedu dra Adalberta Kontúra, lekára a spisovateľa. Výbor uzavrel, že Lepšényimu dá na pamiatku jedno album s týmto nápisom; Mikulášovi Lepšényimu, apoštolskému vodcovi na pamiatku jeho uväznenia katolíci MDCCCLXXXV. — XII/2 Okrem toho so zlatým perom a s jedným vavrínovým vencom ho prekvapia. — Všetky tri predmety budú za desať dní na verejnú prehladku vystavené. Valné shromaždenie bude sa 17-ho novembra v kiosku na Széchenyiovom námestí o dvoch hodinách vydržiavať, tu ustanoví sa čiastočný program privítania. Vtedy vyvolia rečníkov, ktorí k Lepšényimu budú reči držať. I čiastočný program neskoršie sdelíme. Už to i teraz môžeme sdeliť, jako výbor zamýšľa Lepšényiho uvítať. Najprv, ho privítajú na železnici slávne, odtiaľ sa pojde na Széchenyitér do kiosku, kde sa k úcte Lepšényiho bude bankett (hostina) vydržiavať; biléty na hostinu možno dostať u tajomníka výboru v Budapešti Prater ulica číslo 44, a jedna cedulka stojí 1 zl.

Všetci katolícki veriaci sa povolavajú i k valnému shromaždeniu (17-ho novembra) i k privítaniu 2-ho decembra.

Každý, kto by v tomto ohľade obširnejšiu zprávu žiadal, môže sa obrátiť na tajomníka výboru Zoltána Biró (Práter u. číslo 44).

Niekoľko slov o pivnicách a o sudoch.

1. U nás v Uhorsku na mnohých miestach sú pivnice veľmi počiatocné. Je to veru hodná galiba, že sa tieto miestnosti v lete oteplia, čoho následkom sa v nich vína a iné háklivé veci pokazia. Tejto nemilovanej okolnosti sa tak dá odpomôcť: že v čas daždu a chladného počasia, abo v studených nocách, zvláste ku svitaniu otvoríme dvere a obloky; aby

sa chladné povetie dnuká dostalo. Jaknáhle ale slnko vychádza a povetie sa oteplieva, hneď zatvoríme a zapcháme každú škáru.

Veľmi odporúčame, aby sa dvere takej miestnosti dobre na hrubo trstou alebo slamou prikryly a či obvinuly; pretože cez tieto veci ani teplo ani zima nemôže si tak ľahko cestu preraziť; teplo zostane teda vonku a zima vnútri.

Kde je to len možno, na srdco kladieme, aby sa dvojnásobne dvere daly na pivnicu shotoviť, a síce jedny nech sú trocha ďalej od druhých; obe musia byť ale tou slamou a či trstou obhalené.

Kde by to ale nebolo možno; tam aspoň z hlíny alebo z dreva spravme si predmiestie (búdku), ktoré tiež musí mať dvere, a najlepšie, keď ho kukurništom obhádzeme.

V lete aj samú pivnic radíme pozakryvať už spomenutými vecami zvlášte s tej strany, s ktorej slnko najviac opiera. Toto je ten najlacnejší spôsob toho, ako môžeme aj ľahostajnú pivnic neškodnou urobiť.

2. Keď nám vybehla z pera pivnic, nech skočí na papier, aj jej riadny obyvateľ, ktorý pán sa menuje sudom. Vinové sudy, keby sme ich jakokoľvek vymili, dostanú octový zápach; tým viac sa to stáva s nevyumytými. Do takých sudov víno pretočiť je toľko, ako ho nechať zkyseľieť sa. Obyčajne vápennú vodu vlievajú ľudia do takých sudov. A obyčajne to aj osoží, pretože tie octové bacyle sa vykynožia. Lenže zas vápno sa tuho prilepí na boky suda; tak že ani viacnásobným umívaním sa odtiaľ odstrániť nedá, že ale vápno vínu škodí, o tom nikto nepochybuje. Miesto vápna radíme sódu. Čo sa nasledujúce upotrebiť dá.

Jedno kilo sódy rozpustíme v 14 litroch vody, to dobre zohrejeme (vreť necháme) a v takom stave vlejeme, do suda otázkového, ktorý sa hneď zapchá a sem-tam prevracia kotúľa a nechajme ten sud v takom stave pol dňa stáť. Potom ho vymime s teplou, a zas so studenou vodou. Naplníme ho na niekoľko hodín chladnou vodou, ktorú potom vylejeme; a celkom bezpečne sa môže taký sud vínom naplniť, ktoré smädnému doista bude, znamenito chutiť.

Podáva Čachtičan.

Upozornenie!

Už aj v predešlom čísle nášeho „Krešťana“ sme zmienku urobili, že výtisky o ľudovej strane poučujúce v krajinskej pisiarni ľudovej strany sú k dostaniu. To i teraz opa-

kujeme s tým pomerovaním, že kto sa o tieto výtisky hlási, nech svoj list pod týmto nápisom pošle:

Veľkomožný pán Ján Molnár

v BUDAPEŠTI

VIII. Józsefkörut 31/b II. em.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Kto má pravdu*“, sošit.

„*Pútnik Sv. Vojtešský. „Kalendár*“,

sú k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

„*Krátky dejepis*“ pútnicko-milostivého miesta v *Starých-Horách* (zvolenská stolica). K dostaniu je vo farskom úrade v *Starých-Horách*.

„*Tajemstvá a krásy*“ Božského Srdca Ježiša Krista od *Martina Húska*. Cena 30 kr., s poštou 32 kr. K dostaniu vo farskom úrade Garam Mindszent, *Bars Sz. Kereszt*.

Kto sa chce poriadne naučiť po slovensky písať a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela. K dostaniu je v Trnave u knihkupca Horovica.

2) Josef Victorins Slovakische Gramatik po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovenský.

Bez známosti mluvnice není možno dobře písať!

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Veľký Obrázkový Kalendár „Herkó-Pátra“

už vyšol z tlače a je k dostaniu u redakcii „*Herkó-Pátra*“, *Budapest (IV. Zsibbárus-utca 7. sz.)*. Veľmi ho odporúčame. Stojí len 30 kr. „*Ludová strana*“ veľmi moc vyhrá s ním, jestli sa rozšíri.

GDKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Vráble J. G. Keď pošlete dobrý článok, my ho prezremo a podľa nášho úsudku opraviac, uverejníme; jestli ale nezodpovie k titike „*Kreštana*“, tak ho ani my uverejniť nemôžeme.

Z Púchovskej doliny. Súsed mestečan. Váš list bez podpisu vlastného mena nemôžeme brať do povahy, lebo keď redakcia síce nikoho neprezradí, predsa musí vedieť, kto jej písal a s kým má dočinenie.

Farkašhid. F. J. Prosíme o trpezlivosť, vaša záležitosť do poriadku uvedieme.

Lednické-Rovne. Lu=). V terajšom čísle nebolo možno váš dopis uverejniť, lebo *Kreštan* už bol preplnený, ale na budúcnosť ho vezmeme do povahy.

Prašice. J. B. Obsah vášho listu v budúcom čísle *Kreštana* uverejníme, srdečný pozdrav!

Rajec. J. U. Na budúcnosť.

Hrubé-Kostolany. Volič listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Z pod Mnicha ě. V budúcom čísle *Kreštana* dozaista príde. Bern (v Švajčiarsku) A. B. Už len kratšie dopisy budeme uverejňovať.

Boleráz. A. Váš dopis sme dostali.

Nyitra-Novák. Jeden čitateľ. Váš dopis sme dostali a v budúcom čísle ho použijeme.

Vágbesztercze. M. Váš dopis sme dostali.

Močonok. J. L. Ten dopis už prišiel neskoro; naše noviny už boľy vysadené.

Komjatice. G. Š. Váš list sme dostali, ale veľké množstvo podobných listov ho nemôžeme upotrebiť.

N. Sztr. J. K. Srdečný pozdrav. Radi by sme Vás videli medzi našimi dopisovateľmi.

Smolenice. Váš dopis je výborný, i na druhý raz prosíme.

Josefovi Reisovi vo Vrbovom. My sme nevydali sošit „*Čo chce ľudová strana*“, teda ani vysvetľovať ho nebudeme. Vy ste nás len pokúšal chcel. Darom ste sa pretvaroval, jakby ste bol prvržencom ľudovej strany; cesnakový zápach veľmi sme cítili vo vašom liste tak, že sme si nos museli zapchať. Myslite si, že i nám

budete frčky trepať o nos, keď vo Vrbovom to sa opováziate činiť, o ktorom znie príslovie: Vrbové je špatné mesto, tam je židov tisíc šesťsto.

Madunice. J. G. M. Váš list síce v celej jeho rozsiahlosti ne-uverejníme, ale obsah jeho v inom článku sdelujeme.

Slač. A. H. Veľmi vďačne od Vás všetko prijímame a radi uverejníme; prepáčte, keď vaše riadky nekdy budú ne-uverejníme, buďto len neskoro; z jednej strany sme veľmi obsypani rozličnými dopismi, a každý by žiadal, aby jeho článok hneď vyšiel, čo sa častokrát pri najlepšej vôli stať nemôže; buďto máme iné závažné príčiny, pre ktoré, daktorý článok vôbec nevynde. Každý sa musí úsudku redakcie podrobiť a s tým že sa uspokojíť. My nehľadíme na osobu, ani na favo ani na pravo; ale čo je vždy najaktuálnejšie a najlepšie to vyberieme a jedine všeobecne dobro majúć na zreteli vydávame, následkom čeho sa stáva, že mnohé články musia vystať, a neskoršie potom nie súć aktualne, viacej ani nevyndu. Mnohí nás preto i krivo posudzujú; nuž darmo i to musíme snášať pre všeobecné dobro. Kto je dobre oznámený s našimi pomermi a snašou mzdou, ten ľahko sa presvedčí o našich najčistejších a nesebeckých úmysloch. — Na váš článok z 13. sep. sa nepamätame, ale predsa prezremo všetky rukopisy, a jestli má ešte nejakú cenu, ho použijeme. Srdečný pozdrav!

Prečín. G. G. Len prosíme i inokedy, aby ste nás dopismi pohľadal.

Ribény B. J. Váš list od slova do slova ne-uverejníme, ale jeho obsah ano, v inom článku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unevanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

VYOBRAZENIE.

Najstarším reholníckym rytířskym rádom je rád Johannitov, ktorú neskoršie i maltánskym rytířskym rádom nazvali. Zakladateľom jeho podľa ústneho podania bol jeden bohatý kupec menom Maurus, ktorý pre kresťanských pútnikov v Jeruzaleme založil hostinec a špitáľ. Reholníkov nazývali špitálnymi bratmi. Tento rád neskôr vzal si za pravidlo i obranu náboženstva. Utvoril sa rytířskym rádom a jako taký svojimi rytířskými čnosťami veľmi veľké služby preukázal cirkvi. Kedysi i v našej vlasti bol rozšířený. Roku 1552 turci štyri mesiace dobývali ostrov Malšu, kde ten rád mal svoje sídlo. Tá hrstka rytířov však za štyri mesiace 20000 turkov pobila; načo sultán bol prinútený odísť.

Rád teraz má ten úkol, aby po čas vojny nemocných opatroval. K tomu cielu na svoje útraty 192 železničných vozov pustí na službu vojenského ministra úplne vystrojených. Terajším veľkým majstrom radu je jeden z našich arcikniežať. Rád má tiež jeden ústav v Prahe pre zemänske paničky založený, kde abatiškou tiež arcikňažná býva. Nedávno tento ústav dostal novú abatišku, ktorú v obleku rádu na našom obraze čitateľom predstavujeme.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.55—6.95 zl. Raž 6.25—6.35 zl. Jačmeň na krm 5.10—5.30 zl. do pálenie 5.60—6.40 zl. na várku 7.00—8.25 Oves: 5.95—6.20. Kukurica: 6.00—6.05. Proso: 5.30—5.65. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 9.00—10.00. Kopopné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.50—9.00; tmavá 8.50—9.00 okruhlá: 8.50—9.00, tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 6.00—12. Hrach 8.50—9.50. Čistá 13.00—00.00 zl.

4. Kupecké zelené plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.70—1.80. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Líčne seno. 2.40—3.20. Slama. Na pstitenie: 1.30—1.60. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená ďatelina 35—45. Lucerna 40—50 zl. Jarní ladník 5.75—6.25 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a 151 hospodárskych volov; 98 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov dojárna do 340—345 zl. Dojné kravy: za jeden kus 48—160 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 8722 kusov oviec. Ceny: 10—13.00 zl. za páru, a 12—14 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogram 48—49. V salašoch 2112 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 32—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 55—56.50, udená 60—60.50 zl.

9. Remeň funtový 152—185, tercý 155—195.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlíky 255—285.

12. Tefaciny najl. víksovy 430—450, stredné 355—365 fažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepši 155—180 prsné listy 175—185.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

OZNAM.

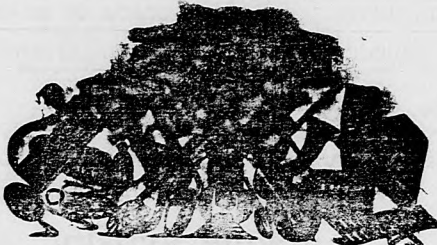
Poneváž sa nám tohoto roku málo vína urodilo. Na vedomosť dávam cteným šenkárom i kupovačom vína. Komu jest možno teraz si vína dobrého rodičného zapatriť, s prvej ruky od dorábača vína! Aby neboly prinútený od židov prekúpené vína kúpiť.

S úctou

KAROL WURFL

ZAOBERATEĽ AJ DORÁBAČ VÍNA.

V RAČÍZDORFE Č. 132 PRI PREŠPORKU.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.

V BUDAPEŠTI,

II, okres, Lánczhid-ulica 5.

Predáva fúkáce, faháce a bijáce hudbné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posielá.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

11—14

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Staré zvučné nástroje sa zameňujú.

Obecné hubny.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ — spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, križe, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, križe na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

9—13

TLAČIAREŇ
„SVÄTÉHO GERHARDA“
 V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na **úradné výtisky**, ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Brnenské
SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.
 Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kamgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
 v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.
 Tisíce uznání.
 Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

**OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE OZNA-
 MOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIEDENSTEINA
 (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.**

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,
 na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:
knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou
 Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.